

Norges
vassdrags- og
energidirektorat

Nordmøre Energiverk AS

6504 KRISTIANSUND N

Vår dato: 08.12.2016

Vår ref.: 201502447-8

Arkiv: 311/111.5Z

Deres dato:

Deres ref.:

Saksbehandler:

Frank Jørgensen

22 95 94 31/frjo@nve.no

Oppgradering av Ulvund kraftverk i Sunndal kommune i Møre og Romsdal - tiltaket er vurdert ikke konsesjonspliktig

Nordmøre Energiverk AS (NEAS) ønsker å øke installert effekt og maksimal slukeevne i Ulvund kraftverk. Basert på foreliggende opplysninger om tiltaket, er det NVEs vurdering at tiltaket ikke utløser konsesjonsplikt etter § 8 i vannressursloven. NVEs vedtak er fattet med hjemmel i vannressursloven § 18, og kan påklages innen 3 uker til Olje- og energidepartementet.

Ved eventuell utvidelse bygging av Ulvund Kraftverk, kan Sunndal kommune i medhold av plan- og bygningsloven følge opp byggesaksbehandlingen av det nye anlegget.

Vi viser til brev av 2.9.2015 om oppgradering av Ulvund kraftverk. NVE skal på bakgrunn av opplysningene i brev av 2.9.2015 med tilleggsopplysninger og høringsuttalelser avgjøre om utbyggingen medfører slike skader eller ulemper for allmenne interesser at tiltaket må ha konsesjon etter vannressursloven § 8. NVE skal også vurdere tiltaket etter § 35 (andre vassdragstiltak i vernede vassdrag) i vannressursloven:

«I vernede vassdrag der vernet ivaretas gjennom denne lov, kan eksisterende anlegg bestå og igangværende virksomhet fortsette, om ikke annet følger av §§ 66 og 67. For øvrig gjelder følgende særregler:

(...)

6. Ombygging av eksisterende anlegg som innebærer utvidelser, kan bare tillates hvis forholdene i vassdraget etter en samlet vurdering vil være miljømessig like gunstig som før ombygging.»

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 09575, Internett: www.nve.no

Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Vestre Rosten 81
7075 TILLER

Region Nord
Kongens gate 14-18
8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvn. 1B
Postboks 53
6801 FØRDE

Region Øst
Vangsveien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

Orientering om tiltaket

Ulvund kraftverk ligger i Ålvundelva som renner nord for og parallelt med Sunndalen. Vassdraget har utløp i Ulvundfjorden. Elva renner ut i havet via Ålvundfossen som i dag utnyttes til kraftproduksjon.

I 1938 ble Ålvundvassdraget bygd ut for kraftproduksjon. Den 7.3.1947 fikk Nordmøre Energiverk AS tillatelse til å regulere Reinsvatnet med 15,5 meter heving og 2 meter senkning i forhold til alminnelig vannstand. Et av vilkårene i konsesjonen er at reguleringen ikke skal føre til økt flomvannføring eller redusert lavvannføring slik at det kan være til skade for andres rettigheter. Samtidig med denne reguleringskonsesjonen ble det gitt en tillatelse til Nordmøre Energiverk AS til å regulere Renndalsvatnet (Langvatn) med 10 meter, 4 meter heving og 6 meter senkning fra alminnelig vannstand. Et av vilkårene i konsesjonen her er at det skal tappes 1,5 m³/s til vassdraget gjennom bunnluke i lavvannsperioder konstant gjennom hele lavvannsperioden. Begge reguleringsmagasinene ligger ovenfor Ulvund kraftverk.

Ålvundelva ble vernet ved Stortingsvedtak av 6. april 1973, i Verneplan I for vassdrag. Kraftverket med tilhørende reguleringer ble etablert før vernetidspunktet. I 1986 ble et nytt kraftverk med to aggregater satt i drift, og den gamle stasjonen ble nedlagt i 1988. Det samme året ble et tredje aggregat installert og satt i drift i det nye kraftverket, som nå har en samlet slukeevne på 27,3 m³/s. Dette innebærer at mesteparten av vannet i Ålvunda i store deler av året går gjennom kraftverket.

Kraftverket begynner nå å bli gammelt og løpehjul må skiftes ut. Nordmøre Energiverk AS ønsker samtidig med utskiftingen å utvide kapasiteten i kraftverket for en bedre utnyttelse av tilsiget. Det planlegges derfor å øke installert effekt fra 20,4 til 22,5 MW og maksimal slukeevne fra dagens slukeevne på 27,3 til 29,5 m³/s.

Ulvund kraftverk – hoveddata			
TILSIG		Eksisterende	Oppgradert
Nedbørfelt	km ²	194	
Middelvannføring	m ³ /s	11,6	
Alminnelig lavvannføring	m ³ /s		
Planlagt minstevannføring	m ³ /s		
KRAFTVERK			
Midlere overvann	moh.	88,85	
Midlere undervann	moh.	1,7	
Lengde på berørt elvestrekning	m/km	600	
Brutto fallhøyde	m	87	
Slukeevne, maks	m ³ /s	27,3	29,5
Slukeevne, min	m ³ /s		
Installert effekt, maks	MW	20,4	22,5
MAGASIN (Reinsvatnet)			
HRV	moh.	1080,12	
LRV	moh.	1072,62	
Magasinivolum	mill. m ³		
MAGASIN (Renndalsvatnet)			
HRV	moh.	363,86	
LRV	moh.	346,36	
Magasinivolum	mill. m ³		

PRODUKSJON

Produksjon, vinter (1/10 - 30/4)	GWh		
Produksjon, sommer (1/5 - 30/9)	GWh		
Produksjon, årlig middel	GWh	61,2	62,8

Høring

Meldingen er sendt **Sunndal kommune, Møre og Romsdal fylkeskommune og Fylkesmannen i Møre og Romsdal** på høring. Dette anses tilstrekkelig for denne sakstypen. NVE har mottatt følgende uttalelser:

Sunndal kommune uttaler følgende i brev av 23.10.2015:

(...)

«Sunndal kommune har ingen spesielle innvendinger mot en slik oppgradering av anlegget så lenge det ikke går utover de anadrome fiskebestandene som allerede er berørt av reguleringen i dag. Sunndal kommune har ikke noe mer kunnskap om kunnskapsgrunnlaget enn det som kommer frem i NINA-rapport 1119 og miljøanalysen til SWECO, annet enn de rapportene som er nevnt i høringsbrevet.

Konklusjon

- Sunndal kommune har ingen spesielle innvendinger mot en økt slukeevne på 2,2 m³/s, så lenge det ikke forringer landskapsbildet vesentlig mer enn det reguleringen gjør i dag.*
- Det er også viktig at oppvekst og gyteområdene til de anadrome fiskebestandene som er påvirket av reguleringen i dag ikke blir ytterligere påvirket, slik at man i varetar oppvekstområdene for disse artene.»*

Fylkesmannen i Møre og Romsdal uttaler følgende i brev av 20.10.2015

«Bakgrunn

Nordmøre Energiverk AS ønskjer å oppgradere Ulvund kraftverk ved å bytte løpehjul i turbinane og auke installert effekt frå 20,4 MW til 22,5 MW. Dette vil gi auka produksjon på 1,6 GWh. Tiltaket vil medføre auka slukeevne frå 27,3 m³/s til 29,5 m³/s.

Merknader

Ved å auke slukeevna vil ein i større grad kunne utnytte periodar med overløp frå inntaksdammen i Ålvundelva. Konsekvensane av dette vil vere at flaumtoppane over inntaksdammen og ned fossen blir redusert og enkelte av dei mindre flaumane blir borte. I dag er det ikkje overløp over dammen i 70 % av tida og ved auka slukeevne blir dette redusert ytterlegare med ca. 7 %.

Ålvundelva er eit verna vassdrag (verneplan I). Opprustinga av kraftverket vil, etter det vi kan sjå, neppe påverke viktige biologiske verdiar. Ytterlegare bortfall av vatn i Ålvundfossen vil likevel vere negativt for dei landskapsmessige kvalitetane. Tiltaket vil derfor etter vår vurdering røre ved ålmenne interesser.

Ålvundelva (Ulvåa) er i kategorien vassdrag der vasskraftkonsesjonen kan reviderast innan 2022. Vassdraget er i denne omgang ikkje mellom dei prioriterte. Vi viser her til den nasjonale gjennomgangen og forslag til prioritering, jfr. NVE-rapport 49/2013, der vassdraget har fått

prioritet 2.2: Vassdrag med viktige miljøverdier, men som har begrensede gjenstående miljøutfordringer, eller der særskilte hensyn setter grenser for hvilke tiltak som i praksis kan gjennomføres.

Forholdet til sektorlover

Fisk

Det vart gjennomført reguleringsgranskingar i Ålvunda 2012-2014 (NINA Rapport 1119) for å få ein status i reguleringspåverka deler av vassdraget. Den konkluderer m.a. med at standard gytebestandsmål med rimeleg grad av sikkerheit vart oppnådd i 2013. Av avbøtande tiltak blir det særleg peika på auka slepp av vatn gjennom det gamle elveløpet. Å minimere periodane med overløp frå inntaksdammen vil i so måte vere å gå motsatt veg. Fylkesmannen kan likevel ikkje sjå, m.a. med bakgrunn i nemnte gransking, at det er naudsynt med behandling av tiltaket etter laks- og innlandsfisklova.

Forureining

Vi kan heller ikkje sjå at utbygginga vil føre til slik fare for forureining at det er naudsynt med særskilt behandling etter forureiningslova.

Kunnskapsgrunnlaget

Når det gjeld kunnskapsgrunnlaget (kfr. naturmangfaldlova § 8) har vi ikkje annan informasjon enn det som alt ligg i offentlege databasar og i ovannemnte rapport frå NINA.

Konklusjon

Fylkesmannen viser til kommentarane over. Ålvundfossen er i dag kraftig regulert. Auka slukeevne vil redusere inntrykkstyrken til fossen ytterlegare og dermed vere negativt for dei landskapsmessige verneverdiane. Dette vil påverke dei ålmenne interessene i det verna vassdraget. Dette bør normalt føre til at tiltaket er konsesjonspliktig.»

NVEs vurdering

I en konsesjonspliktvrdering skal NVE se om tiltaket vil kunne føre til nevneverdig skade eller ulempe for noen allmenne interesser i vassdraget. NVE skal i dette tilfellet vurdere om hvorvidt en økning i installert effekt og dermed slukeevne vil være konsesjonspliktig etter vannressursloven slik at tiltaket krever konsesjonsbehandling. En del av denne vurderingen er hvorvidt tiltaket vil være miljømessig like gunstig som før ombygging og merbelastningen, som omsøkt, vil være i strid med verneformålet.

I nasjonale mål for forvaltning av vernede vassdrag legges det særlig vekt på å unngå inngrep som reduserer verdier som bla landskapsbilde, friluftsliv, og fisk. Verneverdiene til Ålvundelva er i hovedsak knyttet opp mot landskap og friluftsliv i øvre deler av vassdraget.

Ålvundfossen er synlig og et relativt markert landskapselement i de periodene det går vann i fossen, men fossen er tørr store deler av året grunnet kraftverksutbygging. En økt slukeevne på 8 % vil redusere vannføringen i Ålvundfossen ytterligere, og gi noe kortere perioder med overløp på dammen.

Under høringsprosessen er det påpekt at dersom det skal gis konsesjonsfritak må ikke landskapsbildet bli forringet ytterligere som følge av økt slukeevne. Ålvundfossen er allerede kraftig regulert og Fylkesmannen påpeker at økt slukeevne vil redusere inntrykkstyrken ytterligere. Dersom reduksjonen av vann vil være merkbart for allmennheten så vil det skje i svært begrensede perioder. Dette vil etter NVEs syn med liten sannsynlighet påvirke landskap og friluftinteressene i nevneverdig grad.

Ålvundelva er en anadrom elv som innehar en bestand av sjøørret som er kategorisert som hensynskrevende i lakseregisteret. Vassdragsreguleringer er beskrevet som den avgjørende påvirkningsfaktoren for anadrom fisk som benytter elva. Det går også laks opp til Ålvundfossen og i NINA rapport 1119 ble det registrert mer laks enn sjøørret i Ålvundelva. Kraftverksutløpet fører vannet ut om lag 100 meter nedenfor fossen, men denne strekningen går tørr som følge av kraftverksdriften, og egner seg derfor dårlig som gyte og oppvekstområder også under dagens reguleringsregime.

I Ålvundelva går mesteparten av vannføringen i fiskens oppvandringsperiode gjennom kraftverket. I følge fiskerapporten er det grunn til å tro at kraftverksutløpet fungerer som en permanent attraktor for oppvandrende laks og sjøørret. Dette blir bekreftet av lokalbefolkningen, som opplyser at det er vanlig å observere betydelige mengder voksen laks og sjøørret i disse områdene. Dette samsvarer med resultatene fra gytefiskundersøkelsene fra 2012 og 2013. I 2013 ble gytebestandsmålet nådd. Kraftverket har tidligere hatt problemer med gassovermetning nedstrøms kraftverket, men det skal nå være gjort tiltak som har redusert dette problemet. I og med at mye av gytefisken står oppe i kraftverksutløpet vil konsekvensene av gassovermetning kunne bli store.

Det er ikke krav om minstevannføring og heller ikke installert omløpsventil i kraftverket og utfall i kraftstasjonen kan være svært uheldig for fisken, særlig vinterstid. Dette er forhold som regulanten bør håndtere på en god måte uavhengig om det blir gitt tillatelse til økt slukeevne til kraftverket eller det driftes slik det gjøres i dag.

I tillegg til anadrom fisk, landskap og friluftinteressene er NVE kjent med andre brukerinteresser knyttet til vassdraget. Ved elva ligger en campingplass med hytter og teltplasser og som i tillegg bedriver båtutleie, fjord- og elvefiske. En av attraksjonene er den om lag 700 meter lakseførende strekningen nedenfor Ålvundfossen. I tillegg til fiske benyttes strekningen mellom Nerdal og Ålvundeid til rafting i flomperioder. Mellom Ålvundeid og Ålvundfossen er elva også godt egnet for kanopadling. NVE mener at disse allmenne interessene ikke blir ytterligere berørt enn det som er tilfelle under dagens reguleringsregime.

Reguleringskonsesjonen til Ulvund kraftverk er omtalt i NVE rapport 49/2013 om vassdragskonsesjoner som kan revideres innen 2022. I følge rapporten er det landskap og friluftsliv som er de viktigste verdiene knyttet til vassdraget, og da i de øvre delene av vassdraget. NVE har per i dag ikke mottatt noen krav om vilkårsrevisjon for denne reguleringen.

Kunnskapsgrunnlag

Ålvunda er vernet og de allmenne interessene knyttet til vassdraget er relativt godt kjent. NEAS har likevel innhentet ytterligere informasjon om biologisk mangfold samt redegjort for potensielle virkninger. Gjennom søknaden med vedlegg, søk i naturbasen og høring og mener NVE at kunnskapsgrunnlaget om tiltakets virkning på naturmiljøet og -mangfoldet i utbyggingsområdet er godt nok til å kunne avgjøre spørsmålet om konsesjonsplikt, sett i forhold til prosjektets omfang og risiko for skade, jamfør naturmangfoldloven § 8.

Vanndirektivet

Strekningen Nedre Ålvundelva hører til Vannforekomst: 111-89-R. Den økologiske tilstanden er antatt god. Etter vår vurdering vil ikke det planlagte tiltaket medføre endring av den økologiske tilstanden til elva, og følgelig er det ikke relevant med en vurdering etter vannforskriften § 12. Det er vurdert at det ikke er noe risiko for at miljømålet for strekningen ikke nås innen 2021.

Oppsummering

En ytterligere økning av slukeevne kan medføre noe endret vannføring i vassdraget i perioder, i forhold til det som er praktisert. I søknaden er disse endringene beskrevet som minimale selv om det er knyttet noe usikkerhet til i hvor stor grad redusert vannføring i fossen vil påvirke landskapsbildet og friluftinteressene.

Det er to allmenne interesser som skiller seg ut i denne saken; anadrom fisk og friluftsliv. NVE mener at endringene i vannføringen ikke vil påvirke disse allmenne interessene i nevneverdig grad.

På bakgrunn av opplysninger og vurderinger fremkommet om tiltaket og som er beskrevet over, er det NVEs vurdering at opprustning av Ulvund kraftverk ikke vil medføre nevneverdige, nye skader eller ulemper for naturmiljøet i tiltaksområdet.

Med de forutsetningene som er lagt til grunn i søknaden, mener NVE at de allmenne interessene knyttet til vassdraget ikke blir nevneverdig berørt og at de miljømessige forholdene vil være like gunstige som før en ev. utvidelse.

NVEs vedtak

Med hjemmel i vannressursloven § 18 og delegering til NVE fra Olje- og energidepartementet av 19. desember 2000, vedtar NVE at tiltaket ikke trenger konsesjon etter vannressursloven § 8.

I NVEs vurdering ovenfor har NVE vurdert tiltaket etter § 35 (andre vassdragstiltak i vernede vassdrag) i vannressursloven. NVE mener at ombyggingen vil være miljømessig like gunstig etter en ev utvidelse som før den ev. utvidelsen.

Vedtaket forutsetter at tiltaket gjennomføres i samsvar med framlagte planer. Dersom planene endres, må tiltaket vurderes på nytt. Iverksetting av konsesjonspliktig tiltak uten nødvendig konsesjon er straffbart etter vannressursloven § 63.

Vi gjør oppmerksom på at selv om tiltaket ikke er konsesjonspliktig etter vannressursloven, gjelder aktsomhetsregelen i vannressursloven § 5 og vannressursloven § 41 om nedlegging av vassdragsanlegg.

Dette vedtaket har en gyldighet på fem år. NVE anbefaler at saken legges frem for NVE for ny vurdering hvis tiltaket ønskes realisert etter dette tidsrom.

Videre saksbehandling

NVEs konklusjon bygger på de opplysningene som er gitt i søknaden av 25.8.2016 med vedlegg og kommentarer til innkomne høringsuttalelser. Ved endringer i planene må ny søknad sendes, slik at NVE kan vurdere konsesjonsplikten på nytt. Anlegg som ikke er bygget i samsvar med planer godkjent av NVE, herunder også planlagt installert effekt og slukeevne, vil ikke være berettiget til å motta el-sertifikater, jf. forskrift om elsertifikater § 9, 2. ledd, bokstav a.

Vi understreker at dette vedtaket ikke gir tillatelse til bygging. Tiltaket som ikke trenger konsesjon etter vannressursloven, skal bygges etter reglene i plan- og bygningsloven. Kommunen skal først vurdere utbyggingen i forhold til gjeldende arealplan for området, og fastsette om det må lages ny reguleringsplan for området eller om det kan gis dispensasjon fra gjeldende arealplan. Tiltaket må så behandles som byggesak i kommunen. Tiltakshaver må selv ta kontakt med kommunen for nødvendige avklaringer og for å få de nødvendige tillatelser.

Videre gjør vi oppmerksom på at tiltakshaver selv må avklare forholdene til de private interessene som eventuelt blir berørt som følge av tiltaket. NVE vurderer ikke de privatrettslige forholdene.

NVE har ikke vurdert om det er ledig nettkapasitet på alle spenningsnivå. Det er tiltakshavers eget ansvar å sørge for nødvendige avklaringer. Vi anbefaler at det tas kontakt med lokal områdekonsesjonær for slik avklaring.

Har kraftverket en merkeytelse over eller lik 100 kVA, gjør vi oppmerksom på krav om forbruksavgift på elektrisk kraft, se rundskriv om dette på www.toll.no. Rundskrivet kan også fås på nærmeste tollsted.

Igangsetting av kraftverk skal meldes inn på skjema som finnes på www.nve.no/Rapportere-og-soke-til-NVE.

NVE har i dette vedtaket kun vurdert virkningene ved de omsøkte endringene i kraftverket. NVE kan på et senere tidspunkt bestemme i enkeltvedtak at kraftverket må ha konsesjon, jf. vannressursloven § 66 dersom det viser seg å være nødvendig. En ev vilkårsrevisjon vil kunne gjennomføres uavhengig av den planlagte oppgraderingen i Ulvund kraftverk.

Forholdet til forurensningsloven

NVE forutsetter at krav som følger av forurensningsloven og forurensningsforskriften etterleves ved opprusting og utvidelse av Ulvund kraftverk. Eventuelle uavklarte forhold tas opp direkte med Fylkesmannen i Møre og Romsdal.

Om klage og klagerett

Klageberettigede kan klage på denne avgjørelsen til Olje- og energidepartementet innen tre uker fra det tidspunktet underretningen er kommet fram til partene, jf. forvaltningslovens kapittel VI. Klageretten er begrenset til parter (grunneiere, rettighetshavere og konsesjonssøker) og andre med rettslig klageinteresse (hovedsakelig organisasjoner som representerer berørte interesser).

En klage skal begrunnes skriftlig, stiles til Olje- og energidepartementet og sendes til NVE. Vi foretrekker elektronisk oversendelse til vår sentrale e-postadresse nve@nve.no.

Med hilsen

Rune Flatby
avdelingsdirektør

Carsten Stig Jensen
seksjonssjef

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

Kopi til:

Fylkesmannen i Møre og Romsdal
Møre og Romsdal fylkeskommune
Sunndal kommune